

A két utóbbi táblázatból kitűnik, melyek azok a tanári szakok, amelyekben a legnagyobb a hiány és távlatilag sincs meg az esély a hiányok pótlására. A fentieket különösen azoknak a figyelmébe ajánlom, akik a következő években szándékoznak tanári pályára lépni, egyetemre felvételizni.

Ami a líceumi beiskolázást illeti, az átlagot tekintve megközelítjük az országos szintet. Az elmúlt év egyik legfontosabb lépése a pedagógiai líceumokban megvalósított magas beiskolázási szám (566 elsőévesünk van), amit ha sikerül még két-három évfolyamon át teljesítenünk, akkor rövid távon megszüntethetjük az óvónő- és tanító hiányt. Ugyanakkor, elfogadhatatlan számunkra, hogy alapvetően fontos iskolatípusokban nagyon csekély számban, vagy egyáltalán nem sikerült líceumi osztályokat létrehozni. Ezek közül meg kell említenünk a kereskedelmi (1,8%), mezőgazdasági (3,5%), informatika (3,7%), egészségügyi (5,4%) stb. szakokat. A középfokú oktatás másik nagy hiányossága a szakmai, technológiai tantárgyak anyanyelvi oktatásának megtagadása. A Tanügyminisztérium illetékesei nem akarják megérteni, hogy a szaknyelv az anyanyelv szerves része. Társadalmi érdek a szakma minél alaposabb elsajátítása, ami anyanyelven magasabb fokon biztosítható.

A tények azt bizonyítják, hogy a tanügyi törvényhozásban főszerepet játszó egyének ugyanazok, akik az elmúlt években a magyar oktatás felszámolásán buzgólkodtak. Másként nem magyarázhatom azt, hogy a mai szétzilált gazdasági-társadalmi helyzetben, amikor a társadalom egészének az összefogására volna szükség, felelős beosztású hivatalnokok azon ügyködnek, hogy milyen újabb és újabb jogoktól foszsanak meg egy hazai kisebbséget. A romániai magyarság a román társadalom (nem elhanyagolható) szerves része, amely jelentős szerephez juthatna a romániai gazdasági életben – ha engednék kibontakozni.

BÍRÓ ISTVÁN

Az aquincumi csata - egyenlőtlen erőviszonyokkal

A játékipacot drága és haszontalan játékok özönlik el. A hasznosabbak még drágábbak, jaj annak, aki LEGO-vásárlásra adja a fejét. A fantasztikus akciófilmek csodakatonái apránként falják a szülők, nagyszülők pénzét – ezeket lehet gyűjteni, lehet pazar gyerekzobavítrint berendezni belőlük (igaziból löni velük, szerencsére, nem). A csodakatonák egy dolgot nem tudnak: kultúrához, az emberiség kulturális örökségéhez csatolni az ifjú játszótársakat. E játékok nem modellezik az emberiséget, az emberi lényegét, vagy csak igen szűk körébe vezetik be a velük manipuláló gyerekembereket. Viszont kapások, kelendőek, már csomagolásuk is ezt kiáltja: én vagyok a fejlett, a modern világ!

Két szerény külsejű, nehezen megszerezhető játékszerről írok, mindkettőt jobb sorsra tartom érdemesnek.

Győry Hedvig munkáját a budapesti Szépművészeti Múzeumban vásároltam 60,- forintért. Kifestőkönyv az óegyiptomi korszakból. Az ötlet egyszerű. Talán túlon túl is az

(de erről később!). A többszínnyomású – közepes minőségű – borító a hagyományos kifestőkönyv szabályai szerint fekete kontúrú ábrákkal teli lapokat fog közre. A különbség az, hogy a belső oldalak rajzai (a borító stílusát követve) egy óegyiptomi főúri lakoma történetét és hangulatát beszélnek el. Sőt! Nemcsak a rajzok, de ezt teszi egy, a hieroglifákból fordított szöveg is. A gyerekolvasó és a rajzoló így csaknem hiteles információhoz jut. (Bárcsak jutna többhez is! Bárcsak egy precíz bevezető adna néhány útbaigazító adatot!) Az utószóából a színezéshez kap az olvasó néhány, a hitelességre utaló információt. Egyszersmind sajnálom, hogy csak színezhetsz a gyerek, ennél korszerűbb-kreatívabb foglalkozást nem űzhet a képekkel és a történettel (pl. nem tervezhet ő újabb táblát, nem kísérletezhet a kópírás megfejtésével).

Kardos Ferenc játékának, melyet Velencén a Somogyi Könyvkiadó adott ki, valamivel jobb a nyilvánossága. Az Országos Gyermekvédelmi Liga látta el ajánló márkajeggyel. Az Árpád-hídi aluljáróban kapható, közvetlenül a római fürdő romjai mellett. LIMES – aquincumi csatajáték a teljes neve. Dobókockás – táblás társasjátékról van szó, sok ilyen játszhatnak a gyerekek. Ennek az a sajátosága, hogy hiteles a helyszín; a tábla az aquincumi légiószállás alaprajzát követi. Ilymódon a barbárok és légionáriusok csatája – ha változó kimenetellel is – de valós, megtörténhetett eseményt idéz. A játék felidézi a kétezres év előtti világot. Mindehhez szolid kiállítású, hasznos ábrákkal kiegészített magyarázó szöveg is járul.

Fellegi Ádám tanít

Fogadjuk el – munkahipotézisként mindenestre – a Kárpáti Andrea legújabb könyvében (Látni tanulunk) leírt figyelmeztetést: a "kreatív művészetpedagógiai módszerek elterjedésének túlzásai a maguk módján szintén műveletlenséghez vezetnek", azaz háttérbe szorítják a kulturális örökség elsajátítását, hangsúlytalaná teszik a nevelésben a kulturális örökségbe illesztés társadalmi feladatát – az önmegvalósítás, önkifejezés javára. A megállapítás – megítélésem szerint – csak bizonyos megszorításokkal igaz (elsősorban is azért, mert a "kreatív módszerek" elterjedtsége korántsem olyan mértékű, hogy félni lehessen túlzásaitól; az érzelemtelen, kapcsolatteremtésre képtelen ismeretközvetítés legalább annyira elidegenítő.)

A réteggkulturák, szubkulturák egymás mellett élése nemcsak tény, de elfogadandó törvény is (mondhatni: a szónak nemcsak tudományos, de jogi értelmében is). Ebből persze még fontosnak és nélkülözhetetlennek tartjuk a fanatikus hídverőket, akik úgy gondolják, hogy a klasszikus (jobbára ráadásul klasszikus európai) kulturális örökséget mint az emberiség közkincsét, "nembeli lényegét" mindenkihez hozzáférhetővé kell tenni. A XX. század kulturaközvetítési technikáinak tapasztalatai azt mutatják, hogy mégiscsak az a közvetítő a sikeres, aki igazolni tudja a "rólad szól" esztétikáját. Aki képes arra, hogy élményszerűen igazolja: önkifejezésnek, önmegvalósításnak, sőt szubkulturának sem utolsó, ha az támaszkodik a klasszikus kulturális örökség üzeneteire és stílárás tradícióira.

Sajátos jelenségnek tartom, hogy a "kreatív iskola" nagy kezdeményezője, a Dimény Judit nevével fémjelzett kiváló rádiós műhely is újabban a kulturális örökséggel való kapcsolatteremtés lehetőségeit keresi. A Metronóm című műsor őrzi a "Hang-játék"